

Eesti Kirikute Nõukogu president,
Peapiiskop emeeritus Andres Põder

KÕNE SUURPÕGENEMISE 75. AASTAPÄEVAL 19.09.2019

„Mida kaugemale ulgumerele jõudsime, seda kõrgemalt hakkas laine jooksuma... Jaht sööstis äkki kõrgelt laineharjalt alla ja viskus tihttuulde. Puri lõi hetkeks tuulest tühjaks. Ootasime, mis nüüd juhtub.

Samal hetkel haaras tuul uuesti purje ja virutas poomi allatuult pardasse. Kostis tume mõts ja soodi poom katkes... Tüüril istuv Karl Kaups kartis, et mõni meist võiks libiseda üle parda.” Nii kirjeldab oma põgenemist Rootsi kirjanik Ain Kalmus mälestusraamatus „Päästa meid ära kurjast”.

Õpetaja Elmr Pähn võtab paljude traagika kokku järgmiselt: „Õhukesed paadilauad olid meie ja meresügavuse vahel, vaenlase lennukid olid meie pea kohal ja allveelaevad oma torpeedodega vee all. Kõikjal varitsesid meid mitmesugused hädaohud. Tuhanded hukkusid põgenemisel vees ja tules.” Taoliste valusate meenutuste ja mälupiltidega võiks pikalt jätkata.

Seitsmekümne viie aasta eest toimunud suurpõgenemise käigus pidid oma kodud maha jätma ligi 80 tuhat inimest, kellest ligi kümnendik teel hukkus. See ei olnud kergekäeline ega mõtlematu samm.

Sellist meeleehtlikku otsust sundis langetama nõukogude okupatsiooni metsikus, mis tipnes 1941. aasta juuniküüditamisega. Minna ei tahtnud, kuid jääda ei saanud – ootama õist koputust uksele.

Valusad hingeheitlused seisis veel alles ees, kui ilmnas, et sulgunud raudne eesriie tegi kodumaale tagasipöördumise võimatuks ning rebis puruks sidemed sinna jäänud lähedastega. Sellistel tormistel eluhetkedel saab väga selgeks inimelu haprus ja lootusetus.

Võime tunda, et isegi Jumal on meid unustanud, et Issand magab. Samas on vaid tema see ainus lootus, kellele toetuda keset kurjuse ja kaduvuse vääramatuid jõude. Kaevikutes ja merel ei olevat ateiste.

Nii kuulsime ka tormirajus hirmunud jüngreid Jeesusele ütlevat: „Õpetaja, kas sa ei hooli, et me hukkume?” Jeesuse sõna peale torm raugeski ning järv jäi täiesti vaikseks.

Rahunes ka nende süda, kes olid Jeesust usaldanud. Ometi noomib ta neid: „Miks te olete nii arad, kas teil ei ole usku?”- On ju Jumalal meelevald mitte ainult loodusjõudude, vaid kõige kurja, isegi surma üle.

Apostel Paulus kirjutab roomlastele: „Selles kõiges me saame täieliku võidu tema läbi, kes meid on armastanud. Sest ma olen veendunud, et ei surm ega elu, ei inglid ega peainglid, ei praegused ega tulevased, ei väed, ei kõrgus, ei sügavus ega mis tahes muu loodu suuda meid lahutada Jumala armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas.” See annab jõudu säilitada oma lootust ja inimlikkust.

Jumala abiga pääsesid paljud, et hoida vabas maailmas alal meie riikluse järjepidevust ja võidelda Eesti iseseisvuse taastamise eest.

Põgenemise mälestuspäevast sai õigustatult üks suuremaid kiriklikke tänapäevi väliseestlaste keskel. Oli ju kristlikku hoolt ja armastust kogetud ka võõrsil, vastuvõtjate seas. Täna tohime oma tänutundeid väljendada ja hukkunuid mälestada taas siin vaba isamaa pinnal.

Kas ei ole see ka üleskutseks säilitada ja elavana hoida meie rahva usku? Olla ikka ühes paadis oma Issandaga?

Maailmameri pole rahunenud. Üks põgenike laviin on järgnenud teisele. Tarvitseb vaid meenutada Vietnami paadipõgenikke, põgenike vooge Afganistanist, Süüriast, Somaaliast. Eelmisel aastal ületas

sõja, tagakiusamise ja konflikti eest põgenevate inimeste arv 70 miljoni piiri, mis on viimase 70 aasta kõrgeim tase.

Hoolimata sellisest abivajajate hulgast ja raskustest eristada neid majandusmigrantidest, ei muutu kehtetuks Kristuse käsk, kanda üksteise koormat ja armastada ligemist nagu iseennast. Pühakirjas manitseb prohvet Jesaja: „Minge vastu janustele, viige neile vett! Astuge oma leivaga põgenike ligi! Sest nad põgenevad mõõkade eest, paljastatud mõõga eest, vinnastatud ammu eest, sõja raskuste eest.” Usku, lootust ja armastust pole võimalik üksteisest lahutada.

Kui isegi tuul ja järv kuuletusid Jumala tahte, kas siis mitte meie? Selles peitub meie julgus, rikkus ja hingesuurus ka meie elurännakul.

OMNIA MEA MECUM PORTO - kogu oma varandust kannan endaga kaasas, ehk, tõeliselt väärtuslik on inimeses endas! Seda iidset mõtetera on meenutanud mõnigi paadipõgenik kolmveerand sajandi eest. Seda ei tohiks unustada meiega. Aamen.

+Andres Pöder

Markuse 4:35-41

35 Ja samal päeval õhtu jõudes ütles Jeesus neile: „Sõitkem vastaskaldale!”³⁶ Ja jüngrid lasksid rahvahulgal minna ning võtsid Jeesuse kaasa, nii nagu ta paadis oli; ka teisi paate oli temaga. 37 Ja tõusis kange tuulispea ning laineid lõi paati, nii et paat juba täitus veest. 38 Ja Jeesus oli paadi päras istepadjal magamas, ja nad äratasid ta üles ja ütlesid talle: „Õpetaja, kas sa ei hooli sellest, et me hukkume?” 39 Ja tema tõusis, sõitles tuult ja ütles järvele: „Jää vakka, ole vait!” Ja tuul rauges ja järv jäi täiesti vaikseks. 40 Ja ta ütles neile: „Miks te olete nii arad? Kuidas teil ei ole usku?”⁴¹ Ja nad löid väga kartma ja ütlesid üksteisele: „Kes tema küll on, et isegi tuul ja järv kuulavad tema sõna?”